



Dictadura de Primo de Rivera. La primera dictadura espanyola del siglo XX.

DATA
28-29/09/2023

LLOC
Campus de la
Ciutadella de la
UPF, Barcelona



Departament
d'Humanitats
IUHJVV
Institut d'Història
Jaume Vicens i Vives



Introducció

1923 va ser el darrer any en què va estar vigent el règim polític basat en la constitució de 1876 inspirada per Cánovas del Castillo. El darrer pronunciament vuitcentista dut a terme per l'últim dels "espadons", el general Miguel Primo de Rivera, acabaria amb la monarquia constitucional, i iniciaria una dictadura que prometia regenerar la nació i restaurar l'ordre, al·legant que aquesta era l'única manera d'evitar el col·lapse d'Espanya. A la matinada del 12 al 13 de setembre, el Capità General de la Quarta Regió Militar, la de Catalunya, treia les tropes al carrer, ocupava els principals edificis governamentals de la ciutat de Barcelona, i publicava el seu "Manifiesto al país".

Cent anys després, continuen els debats sobre la caiguda del règim del 76, entre aquells que opinen que ja estava condemnat, o aquells altres que defensaven que el darrer govern de Manuel García Prieto estava intentant acabar amb la comèdia política que havia caracteritzat al sistema polític ideat inicialment per Cánovas del Castillo. Independentment que la Restauració fos un "cos moribund" o un "nourat", no es pot negar que el cop de Primo de Rivera va acabar definitivament amb l'era de govern parlamentari a través d'una solució autoritària. Aquesta ha de ser emmarcada àmpliament des d'una perspectiva internacional, en una crisi d'entreguerres que no va deixar indemne cap Estat europeu.

D'aquesta manera, plantegem unes jornades que compten amb diversos dels experts més grans en la matèria, de cara a poder fomentar interessants debats historiogràfics que puguin aportar llum a aquest episodi tan controvertit de la història espanyola.

Introducción

1923 fue el último año en el que estuvo vigente el régimen político basado en la constitución de 1876 inspirada por Antonio Cánovas del Castillo. El último pronunciamiento decimonónico, llevado a cabo por el último de los “espadones”, el general Miguel Primo de Rivera, acabaría con la monarquía constitucional, e iniciaría una dictadura que prometía regenerar la nación y restaurar el orden, alegando que esa era la única forma de evitar el colapso de España. En la madrugada del 12 al 13 de septiembre, el Capitán General de la Cuarta Región Militar, la de Cataluña, sacaba a las tropas a la calle, ocupaba los principales edificios gubernamentales de la ciudad de Barcelona, y publicaba su “Manifiesto al país”.

Cien años después, continúan los debates sobre la caída del régimen del 76, entre aquellos que opinan que estaba ya condenado, o aquellos otros que defendían que el último gobierno de Manuel García Prieto estaba intentando acabar con la comedia política que había caracterizado al sistema político ideado inicialmente por Cánovas del Castillo. Independientemente de que la Restauración fuera un “cuerpo moribundo” o un “recién nacido”, no se puede negar que el golpe de Primo de Rivera terminó definitivamente con la era de gobierno parlamentario a través de una solución autoritaria. Ésta debe ser enmarcada de forma amplia desde una perspectiva internacional, en una crisis de entreguerras que no dejó indemne a ningún Estado europeo.

De esta manera, planteamos unas jornadas que cuentan con varios de los mayores expertos en la materia, de cara a poder fomentar interesantes debates historiográficos que puedan aportar luz a este episodio tan controvertido de la historia española.

Dijous 28 de setembre del 2023

Espai: Auditori de Mercè Rodoreda

UPF (campus de la Ciutadella)

Ramon Trias Fargas, 25-27. Barcelona

Retransmissió en directe: <https://www.upf.edu/retransmissions/campus-ciutadella>

9 h.	Presentació de les Jornades a càrrec dels organitzadors
9:15 h	La monarquía autoritaria de Alfonso XIII , a càrrec de Javier Moreno Luzón , Universidad Complutense de Madrid
10:00 h	Construyendo dictaduras en la Europa de los años 20: Mussolini y Primo de Rivera , a càrrec d' Alejandro Quiroga Fernández de Soto , Universidad Complutense de Madrid
10:45 h	Torn obert de preguntes
11:00 h	Descans
11:30 h	Política exterior y marroquí durante la Dictadura. Cambios y continuidades , a càrrec de Susana Sueiro Seoane , Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED)
12:15 h.	La violencia social y política, ¿detonante o coartada de la Dictadura? , a càrrec d' Eduardo González Calleja , Universidad Carlos III de Madrid
13:00 h.	Torn obert de preguntes i debat
	Dinar
16:00 h	La Capitanía General de Cataluña y el 'partido militar' o los orígenes de la dictadura , a càrrec de Xavier Casals i Meseguer , Universitat Ramon LLull
16:45 h	Les armes dels fets de Prats de Molló , a càrrec de Joan Esculies , Universitat de Vic
17:30 h.	Torn obert de preguntes
17:45 h.	El catalanisme, Puig i Cadafalch, Primo de Rivera i l'inici de la dictadura , a càrrec de Josep Pich Mitjana , Universitat Pompeu Fabra
18:30 h.	Debat

Divendres 29 de setembre del 2023

Espai: Aula 24.104, edifici Mercè Rodoreda

UPF (campus de la Ciutadella)

Ramon Trias Fargas, 25-27. Barcelona

9:15 h	Violència y armas de los libertarios en la dictadura de Primo de Rivera , a càrrec d' Alfonso Bermúdez y Hubert Kurdelski , Universitat Pompeu Fabra i Universidad de Zaragoza
10:00 h	El papel de la burguesía catalana en el golpe de Estado de Primo de Rivera , a càrrec de Soledad Bengochea , Universitat de Barcelona
10:45 h	Los cambios sociales y la dictadura , a càrrec de María Cruz Santos
11:30 h	Torn obert de preguntes
12:00	Descans
12:30 h	La contrarrevolución en la dictadura. Afinidades y decepciones en un laboratorio antiliberal , a càrrec de Joan Pubill , Universitat Autònoma de Barcelona
13:15 h.	Tiempo de constituciones. De la república catalana de la Habana (1928) a la primoriverista , a càrrec de David Martínez Fiol , Universitat Autònoma de Barcelona
14:00 h.	Torn obert de preguntes i debat
	Dinar